

Simulátor

Nenápadný rodinný domek na Jižní Moravě u vinohradu skrývá tajemství. V jeho sklepe je ukryt obří letoun Boeing 737, se kterým se můžete proletět po celém světě. Možná bych měl dodat, že nejde o celé letadlo, ale o jeho nejdůležitější část – pilotní kabinu. Pan Dominik Vahala, skutečný pilot Boeingu, si sám sestavil simulátor letadla a každý, kdo si chce zalétat s ohromným dopravním letadlem, zde má dveře otevřené.

Chtěl jste se stát už jako malý ministrant pilotem?

Můj táta létal celý život, už jako dítě mě brával do letadla, a díky němu jsem měl k létání a letadlům blízko. Stejně jako táta jsem se

Pan Vahala v simulátoru Boeingu 737

chtěl stát pilotem. Vystudoval jsem Vysoké učení technické v Brně, obor profesionální pilot. Začal jsem létat na dopravních strojích, ale přišla krize a několikrát jsem přišel o práci. Pracoval jsem chvíli ve výzkumu a vývoji

letadel a vedle toho jsem se pustil do budování simulátoru. Chtěl jsem mít něco vlastního, abych nebyl závislý pouze na létání a také abych mohl být doma s rodinou.

Právě teď se nacházíme v leteckém simulátoru. V jakém letadle sedíme?

Sedíme v Boeingu 737 verze 800, nejrozšířenějším letadle na světě. Tento typ letadla je určen pro lety na střední vzdálenosti. Může pojímat až 180 lidí, dolet je zhruba 6 hodin. Ze střední Evropy se tímto letadlem létá do běžných turistických destinací – Egypta, Dubaje, na Mallorku, Kapverdy a další.

Je kabina simulátoru stejně velká jako kabina skutečného letadla?

Ano, je to tak. Rozměry celého kokpitu, všech okýnek, displejů, přístrojů a sedaček odpovídají přesně rozměrům pilotní kabiny skutečného Boeingu.

Na to, jak je Boeing 737 velké letadlo, je pilotní kabina dost malá a stísněná. Proč tomu tak je?

I u dost větších letadel jsou rozměry přístrojové desky a kokpitu v podstatě stejné.

Je to kvůli tomu, aby pilot z každého místa v kabině dosáhl na všechny ovládací prvky. Piloti jsou vždycky dva, ale ovládací pult je konstruovaný tak, aby každý pilot měl všechny displeje v zorném poli a v dosahu.

Pokud se nacházíme v přesné kopii kabiny, musím poznamenat, že je z ní dost špatný výhled ven.

Člověk je zvyklý z auta, že se řídí podle toho, co vidí. U dopravních letadel se létá především podle přístrojů a výhled ven je něco navíc. Pilot ho potřebuje pouze při rozjezdu a ve finální části přistávání zhruba ve výšce 15 metrů. Po dobu celého letu máme všechny důležité údaje na přístrojích a nepotřebujeme se rozhlížet po okolí.

Prohlížíte si někdy krajinu?

Samozřejmě. Když je hezky vidět, tak se díváme. Létáme přes různé země a krajiny, některé jsou zelené, některé žluté, někde jsou krásné kopce, jinde řeky. Občas vidíme skutečně nádherná místa. Pokud ovšem letíme dlouho nad mořem nebo ve velkých výškách, nemáme důvod se rozhlížet.

Říká se, že létání je nejbezpečnější druh dopravy, ale v autě je možno zaparkovat a vystoupit, což s letadlem nejde. Nemáte občas z létání strach?

Strach z létání je především strachem z neznámého prostředí a z pocitu, že nedokážeme situaci ovlivnit. Člověk při jízdě autem nebo vlakem pocitově vnímá, že může zastavit a vystoupit. Ovšem když se něco stane, stejně nemůžeme ovlivnit téměř nic. V letadle cestující také nemůže nic ovlivnit, ale právě proto, že s letadlem nejde zastavit u kraje, jsou všechny systémy dvakrát až čtyřikrát zálohovány. Každý problém musí být vyřešen za letu. Proto je v kabině tolik ovládacích panelů, aby pilot měl přístup ke všem systémům letadla a mohl přeprogramovat nastavení a využít záložní systémy.

Chcete říct, že ta stovka tlačítek, která jsou na stropě kokpitu, slouží pouze pro krizové situace?

Je to tak. Před letem se nastaví do běžného provozního stavu a není potřeba do nich zasahovat. Při závadě přeprogramujeme nastavení a začneme využívat záložní systémy.

V dokumentech o leteckých katastrofách vidíme, že piloti v případě problému vytáhnou tlustý návod a začnou v něm listovat. Oni nevědí, jak to letadlo řídit?

Vědí, ale těch systémů a možných závad je v letadle tolik, že není možné si vše pamatovat. Navíc u každé závady je jiný postup řešení. Řešení závad kritických pro let musí pilot znát z paměti. Potom si ale v příručce najde, k jaké závadě došlo a jaké systémy jsou ohroženy. (Pan Vahala se otáčí dozadu a vytahuje tlustou knihu v kroužkové vazbě.) Anglicky se této knize říká Quick Reference Handbook (Rychlá kniha odkazů) a jsou v ní popsány všechny systémy letadla a všechny komplikace, ke kterým může dojít. Pilot si najde podle systému konkrétní závalu a současně i její řešení. Ty nejdůležitější a nejznámější závady trénujeme pořád dokola, ale u různých komplikací mohou být i různé postupy řešení. Například, kdyby se z nějakého důvodu odpojil automat tahu, musím nejdříve podle handbooku vše nastavit manuálně a poté zkusit znovu připojit. Když to nepůjde, budu muset tah motoru řídit sám. Manuální řízení ovlivní zase jiné systémy a mimo jiné budu potřebovat delší přistávací dráhu. O kolik stovek metrů navíc spočítám podle tabulek v závěru handbooku.

Dostal jste se někdy do krizové situace, kdy jste musel tuto chytrou knihu použít?

Ano, už vícekrát. Nejkritičtější situace nastala, když se nám po vzletu ve stoupání zadřel motor. Vylétěli jsme z Ostravy a nouzově přistávali v Bratislavě. Na cestující čekalo nové letadlo a v podstatě si ani nevšimli, že došlo k vážné závadě.

Jak jste tuto situaci prožíval?

Když se mi podobná komplikace stala poprvé, určitě jsem se lekl. Ale vzhledem k tomu, že každý půlrok absolvujeme přezkoušení, kde se trénují všechny krizové situace a pořád dokolečka se opakují, člověku automaticky naskočí, co má dělat, a jedno po druhém vše vyřeší.

Jak přijímá práci pilota vaše rodina? Berou to tak, jako byste jezdil třeba autobusem?

Jo (smích), berou to úplně v pohodě.

Co je v útrobach simulátoru?

Hlavně počítače. Software celého simulátoru je koupený, vyvíjí ho kanadsko-americká firma. Vizualizaci, tedy výhled okýnkem, řídí jiný počítač, který pomocí promítaček vykresluje terén na tři plátna, téměř 180 stupňů. V základní podobě máme k dispozici všechna letiště světa, ale dokoupili jsme sadu nejoblíbenějších letišť vymodelovaných do reálné podoby. Nejvíce létáme nad Českou republikou, kterou máme z leteckých map. Dále hodně „létáme“ na Kanárské ostrovy, do Londýna, New Yorku atd. Máme i mapu

známého letiště v San Martenu, kde se přistává přes pláž.

Během letu v simulátoru slyšíme zvuky letadla. Jak hodně to odpovídá reálnému zvuku?

Zvuky odpovídají tomu, co slyší pilot v kokpitu. Piloti neslyší motory jako cestující, neboť jsou od nich vzdáleni. Všechny hlásky i varování, například při dosažení výšky nebo při vzletu a přistání se ozývají přesně tak, jako v pilotní kabině. Různé gongy, honny a hlasová varování jsou identické.

Je možné na simulátoru i havarovat?

Ano, je to možné. V simulátoru jsou nastavené skutečné limity letadla.

A mohl bych si vyzkoušet nějakou menší havárii?

Pan Vahala naštěstí ochotně souhlasí a připravuje simulá-

tor ke startu. Můj stroj se objevuje na brněnském letišti. Dostávám pokyny ke vzletu a já živě cítím, že sedím v kabině obřího stroje. Vysunují klapky, plynovou pákou zvyšují výkon motorů a přitažením beranů prudce zvedám špičku letadla k nebi. Na přístrojové desce se objevují první výstrahy, slyším bezpečnostní houkání a zapomínám, že nesedím ve skutečném letadle, ale v jeho simulátoru. V kilometrové výšce prudce strhávám letoun na pravé křídlo, stroj nezvládá prudký náklon, ztrácím nad ním kontrolu a rychle padám. Obyvatelé Brna by nejspíš zažili pěkné představení, pro některé z nich poslední v životě, naštěstí se vše odehrává v bezpečí simulátoru.

Po mojí havárii se ještě trochu „proletíme“ nad Jižní Moravou. Pan Vahala mi ukazuje zajímavé body v krajině, učí mě létat podle přístrojů a pomocí beranů držet stroj ve správném směru a náklonu. Musím říci, že to není vůbec jednoduché, stroj reaguje se značným zpožděním a během přistání jsem málem sejmul řídicí věž.

Let v simulátoru je báječný zážitek a doporučuji ho všem milovníkům letadel a létání. Všechny informace i možnost objednání najdete na stránce: www.AirWine.cz, mail.: info@airwine.cz.

Děkuji panu Vahalovi a přeji mu mnoho šťastných přistání jak v simulátoru, tak i ve skutečném letadle.

